PL6441
.A6

Lang.

KA

86373

it, me,

HOIKEHONUA

7.

A ME

NA PALAPALA AINA

NO KA

OLELO A KE AKUA.

PAHA NA L. ANDREWS.

LAHAINALUNA.

PAHA MA KA MEA PAIPALAPALA O KE KULANUI.

1842.

A geographical treatise in the Hawaiian language.

KA HOIKEHONUA.

NO EDENA.

I ke kakau ana i ka Hoikehonua no ka Palapala Hemolele, ua pono paha ke hoomaka ma kahi i hana mua ia'i ke kanaka. Ua oleloia, ma Kinohi 2: 3. "Kanu iho ia o Iehova ke Akua i ka mahina ai maloko o Edena ma ka hikina; a malaila oia i hoonoho iho ai i ke kanaka ana i hana'i."

O ke ano o ka huaolelo *Edena*, he aina oluolu ia. Ua manaolia, he aina nui loa ia. Aole nae i akaka lea kona nui. O kahi kaulana loa ma ka aina o Edena, oia ka mala i kanuia e ke Akua, i wahi e noho ai ke kanaka. O Paradaiso kekahi inoa i kapa ia'ku ai ia wahi. Aia iloko o Edena ma ka hikina. Kinohi 2: 8.

Ua nui wale ka poe i imi i kahi o ka aina o Edena, ua imi ka poe akamai a me ka poe naauao, a ua kaaheloa na aina a pau o Asia, i ko lakou imi ana Aole i loa pono. Ua like ole ka manao o ka poe i imi.

Ua manao kekahi poe, aia no Edena ma ke kumu o na muliwai o Euperate a me Tigerisa. Manao kekahi poe, aia o Edena kokoke ma ka nuku o ia mau muliwai. A o kekahi poe hoi, ua manao lakou aia o Edena ma ka aoao hikinana aku o ke kai Kasepiana, ma ke kumu o na muliwai o Inedusa a me Gihona a me Heremona.

A ua manao pono paha ia i keia wa e noho nei kakou, aia o Edena ma Aramania, a i ole malaila, aia ma ka aoao akau o Mesopotamia. He mau aina mauna, oluolu keia, aole like me ka aina papu o Babukona, he aina mai ia. Aia ma Aramania ke poo o na muliwai elua i oleloia ma Kinohi 2: 14 o Hidékela oia o Tigerisa, a me Euperate. Aole akaka lea i keia wa, ka muliwai o Pisona, Kinohi 2: 11. Ua manao nui ia, oia o Pasisa i oleloia o ka poe kahiko. Ka aina o Havila i oleloia, Kinohi 2: 11; aole ia ka aina Havila ma Arabia. Aia no ia aina mawaena o ke kai Kasepiana a me ke kai Eleele. Ua komo ka muliwai o Pasisa iloko o ke Kai elele. A ua kaulana ka aina malaila no kolaila gula.

O Gihona oia ka inoa o kekahi muliwai i oleloia Kinohi 2: 13. "Oia ka mea e kapauni ana i ka aina a pau o Aitiopa." Aole o Aitiopa na Aferika i oleloia ma ka pauku; aole Aitiopa na Arabia. Ua kapaia ka aina o Aitiopa mamuli o Kusa ke keiki a Hama. Ua kapaia na mele mua o Kusa i Susiana ma Elam, a noho malaila i kekahi manawa. Nalaila, ua manaolia aia ka muliwai o Gihona ma ka hema o ke kai Kasepiana. Ua kapaia na muliwai nui o Kerasa i Huerde ma ka olelo Holone. Ua kapaia na ka hema, a komo iloko o ka hema o Hidékela.

He mau paha ia manao, he pohihihi no nae kekahi mau mea e pili ana malaila. He mea e pohihihi ai; o ke kailakahinalii. Oia ka mea e ano hou ai paha na manao a me na muliwai, a me na mea e ae he nui loa. Eia ka manao o ka Teti, he kanaka akamai ma ka imi i ke ano o ka olelo a ke Akua. Ua manao ka mahinaai o Edena i ka Loko o Aresisa. I ka wa i kapaia i ke kanaka mai Edena aku, manao ke Akua e hoonalo i ua mahinaai mai-kai nei, a ua manao ia wahi e like me kona hoopoho ana i ka aina kahi i ku ai o Sumeru. He mea weliweli loa; he mea hoi e nui loa ai ka hoopahia ko ke kanaka iwa.

MA NIELE NO NA AINA I HOIKEIA MA KE KAHO.
HA KAHIKO.

1. Mahea o Edena?
2. Owai kekahi poe o ke kapa i kahu ia e ke Akua maloko o Edena?
3. I ka manao o Teti, he mahinaai ka malinaai i ke ala?
4. Heia ka mea e pohihihi ai, i ke ole ia na muliwai a pau i oleloia ma Kinohi?

5. Mahea ke poo o ka muliwai o Euperate?
7. Pehea kona kaha ana, a komo ia iloko o ke ala?
8. Mahea ka muliwai o Hidékela?
9. Pehea ka muliwai o Pisona?
10. Owai kekahi inoa o Pisona i ka manao o ka poe noono?
11. Pehea kona kaha ana, a komo ia iloko o ke ala?
12. Mahea ka aina o Havila kahi i oleloia ma Kinohi 2: 11?
13. Ua akaka ana ka muliwai o Gihona?
14. I ka manao o ka poe noono, aia mahea kona poe?
15. Pehea kona kaha ana, a komo ia iloko o ke ala?

NIELE MA KA PALAPALA AINA 1.

Mahea ka aina o Noda?
O ke kulanakauhale o Enoka, mahea ia?
Owai ka inoa o ka mauna ma Aremenia?
Heha ka mea o kaulana ai o Ararata?

Owai ka muliwai ma ka aina o Ararata, ua
komo ia iloko o ke kai Kasepiana?
Owai ka mauna mawaena o ke kai Kasepiana
a me ke Kaietele?
Owai kekahi inoa o ke Kaiula?
A o ke Kaiwacnahonua kekahi?

MO KA PUUNAUE ANA O KA HONUA; A NO NA AINA I LAHA AKU AI KA POE MAMO A NOA
MAHOPE IHO O KE KAIKAKIHINALILI.

Aia ma Kinohi mokuna X, ka mooolelo no na mamō a Noa. Ua pokole ia,
aka, malaila wale no ka mea e maopopo ai ka mooolelo pohihihi o na lahuika-
naka. E hiki no i ka poe noonoo ole ke waiho wale ia mokuna me ka manao
he mau inoa hiki ole ke hapai; aka, i ka poe noonoo, he wahi apana maikai
loa ia o ka ke Akua olelo. He pono e huli pinepine i keia mokuna i ko kakou
imi ana i na aina kahi i noho ai na mamō a Noa.

No ka nui o na makahiki i hala, aole hiki ke hoomaopopo lea i na aina i no-
ho ai na lahuikanaka kahiko. Ua manaolia, ua noho nui ka poe mamō a Sema
ma Asia; a o ka poe mamō a Hama ma Aferika; a o ka poe mamō a Iapeta
ma Europa. Aole nae i noho kaawale loa keia mau poe, ua huiia no lakou ma
kauwahi. He oiaio no nae keia mahale ana.

HE MAU NIELE HOU MA KA PALAPALA HO-
NUA 1.

No ka poe mamō a Iapeta.

E kuhikuhi mai i na aina i labā aku ai ka poe
mamō a Iapeta?

Ma na aina hea i noho ai na mamō a Go-
mera?

Mahea ka poe māno a Tubala?

A o ka poe mamō a Meseka?

Owai ka inoa o ka poe kahiko ma Beretania?

Mahea kahi i noho ai ka poe Kimeberi?

Ma ka aina hea i noho ai ka poe mamō a Kitima?

Mahea ka poe Dodonima?

A o ka poe mamō a Iavina mahea lakou?

Mahea na mokupuni Elisi?

Mahea ka poe mamō a Madai?

A o ka poe mamō a Tirasa?

Mahea kahi i noho ai ka poe mamō a Iseke-
naga?

A o ka poe mamō a Ripata kekahi?

E kuhikuhi mai i ka aina kahi i noho ai ka
poe mamō a Tubala?

Mahea ka poe mamō a Meseka?

No ka poe mamō a Hama.

E hoakaka nui i na aina i laha aku ai ka poe
mamō a Hama?

Mahea na mamō a Kusa?

Mahea ka poe mamō a Mizeraima?

Mahea o Havila? O Raama?

Mahea o Delawa? O Seba?

E kuhikuhi ia Nebaiota?

Mahea o Kedara?

Pehea o Nimeroda ke keiki a Kusa? Kinohi
10: 8—10.

Mahea ka aina o Sinara?

Mahea o Babela?

Mahea ka poe Ludima?

A o ka poe Anamima?

A o ka poe Napetuhima?

Mahea ka poe Kapetorima?

E kuhikuhi mai i ka aina kahi i noho ai ka
poe mamō a Kanaana?

Mahea o Penike?

E kuhikuhi mai i na kulanakauhale o Sidona
laua me Turo?

Mahea kahi i noho ai ka poe Amona?

A o ka poe Moaba?

A o ka poe Edoma kekahi?

A o ka poe Midiana poe?

Owai ka muliwai nui o Aigupita?

Mahea ka poe mamō o Puta?

Owai ka inoa o ka mauna ma ia aina?

Mahea o Numidia?

Mahea ke kaikuono o Sidera?

A o Kabe kekahi?

Mahea ke kulanakauhale o Karetage?

Mahea o No? A o Merce?

Mahea o Alemepisa?

No ka poe mamō a Sema.

E hoakaka mai i na aina kahi i noho ai ka
poe mamō a Sema?

Mahea ka aina o Elama?

Owai kona inoa i keia manawa?

Mahea o Asuria? Owai kona kulanakauhale
nui?

Mahea o Suria?

Ka aina o Uza, mahea ia?

E kuhikuhi mai ia Babulona?

Mahea o Mesopotamia?

A o Media hoi?

Mahea ka poe mamō a Ioketana?

Pehea kona kahe ana, a komo ia iloko o ke aha?
 Mahea na mauna o Sepahara?
 Mahea ke kulanakauhale o Peresipoli?
 E kuhikuhi mai ia Noda?
 Mahea ka Loko o Zaizana?
 Owai ka muliwai i komo iloko olaila?
 Owai ka muliwai ma ka akau aku?
 Mawaena o na degere latitu hea na aina i la-
 ha aku ai ka poe mamoo a Noa?
 Pehea ma ka akau?

Ma ka hema, heaha ka latitu?
 E kuhikuhi mai i ka aina o Arama?
 Mahea o Gerera?
 E kuhikuhi i ka aina o Magoga?
 Owai ka inoa o na mauna mawaena o ke kai
 Kasepiana a me ke Kaielele?
 Mahea ka muliwai Okusa, o Ihona kekahi
 inoa?
 Ua komo ia iloko o ke aha?
 O Araka, mahea ia muliwai?

NO KA HELE ANA O KA ISERAELA MAI AIGUPITA A I KANAANA.

Aole i akaka pono ke ala a lakou i hele ai mai Aigupita aku a i Kanaana; nolaila, aole i like ka hoakaka ana ma na palapala aina. Okoa ko kekahi, okoa ko kekahi. Ma ka Nahelu, Mokuna 33, ua hanaia mai na wahi a pau a lakou i hoomoana'i. I keia wa, okoa wale no na inoa o ia mau wahi; nolaila, aole i pololei loa na palapala aina o ko lakou hele ana; ua hanaia ma ko ke kanaka mana, aole ma ka ike pono ana.

He pono paha e kakauia ka palapala aina o ia mau wahi, mamuli o ka ke Akua olelo, ma ka Nahelu. Mokuna 33: 5—50.

NIELE NO KA PALAPALA AINA 2.

Ma ke kulakauhale hea ka poe mamoo a Isera-
 ela i ko lakou hele ana i Kanaana?

Mailaila aku hele lakou a hoomoana mahea?
 Mahea o Etama oia kahi kolu o ko lakou
 hoomoana ana?

E kuhikuhi mai ia Pihahirota oia kahi ha a
 lakou i hoomoana'i?

Mai Pihahirota aku, hele lakou iwaena o ke
 kai hea, a iloko o ka waonahele hea, a hoomo-
 ana mahea?

Mahea o Elima?

Heaha na mea malaila?

Mai Elima aku, hele lakou a hoomoana ma-
 hea?

E kuhikuhi i ka waonahele o Sina?

Mai ka waonahele aku o Sina mahea o Do-
 poka?

Mailaila aku mahea o Alusa?

E kuhikuhi ia Repidima?

Mai Repidima aku mahea ka waonahele o
 Sina?

Mahea o Kiberetahataawa?

Mailaila aku mahea o Hazerota?

E kuhikuhi ia Ritima? Oia paha o Kadesa?

Mailaila aku mahea o Rimonepareza?

A o Libena, mahea ia?

Ua kokoke o Risa i ke kai hea?

O Kehelata hoi? A o Mauna Sopera?

Pehea ka hele ana mai ka mauna Sopera aku
 a Haada?

Mailaila aku, mahea o Makehelota?

E kuhikuhi mai ia Tahata? Ia Tara no hoi?

Mahea o Miteka?

A o Hasemona kekahi?

O Moserota, ua kokoke ia i ke kai hea?

Mahea o Beneiakena?

E kuhikuhi mai ia Horagidegaga?

Mailaila aku, mahea o Iotabata?

Ua kokoke o Eberona i ka waoakua hea?

Ua pili o Ezionagebera i ke kai hea?

E kuhikuhi ia Kadesa?

Mailaila aku mahea o mauna Hora?

Mahea o Zalemona? A o Punona hoi?

Mai Punona aku mahea o Obota?

Ekuhikuhi mai ia Ieabarima?

Mahea o Dibonagada?

O Alemonadebelataima kekahi?

Mahea o Pisega?

Mahea ka mauna o Abarima?

E kuhikuhi i ka papu o Moaba?

Mahea o Tilegala? Owai ka mea ma ka akau

o Jeriko, O Tilegala paha?

Pehea ke kahe ana o Ioredane?

Mahea ka muliwai o Arenona?

Ua komo ia iloko o ke kai hea?

Mahea ke kulanakauhale o Zoara?

Mahea na kulanauhale o Taza, o Asekalona,

a me Asedoda?

Owai ka mea ma ka hema?

Owai ma ka akau?

E kuhikuhi ia Iope?

NO KANAANA A ME NA MOKUNA O NA OHANA.

Ua kapaia keia aina mamuli o Kanaana ke keiki a Noa, no ka mea, mahope
 mai o ke kaiakahinalii; ua hele oia malaila, a noho a paapu ka aina i kana poe
 mamoo. Kinohi 10: 15—10. No ka hewa o ia poe, ua haawiia ua aina nei,

e kē Akua, nā ka poe mamo a Iseraela. Pukaana 6: 4. Halelu 105: 10.
 A lilo ka aina ia lakou, ua kapa ia “o ka aina o ka Iseraela” 1. Samuela 13: 19. 2 Na Lii 6: 23.

Ua kapaia ma Zekaria 2: 12; ka “aina hoano,” no ka mea; ua noho pinepine malaila O Iehova, a hoike mau ia ia iho i kona poe kanaka.

Ua kapaia e Paulo ma Hebera 11: 9. “Ka aina i olelo muaia’i,” no ka mea, ua hoohiki o Iehova e haawi ia i wahi e noho ai ka Aberahama poe mamo, Kinohi 12: 7. 13: 15. Pukaana 33: 1. Nahelu 14: 30.

A hoi hou ka Iseraela mai ko lakou noho pio ana i Babulona, ua kapaia ia aina, “O ka aina o ka Iuda. 2. Oihanalii 17: 2.

Ua kapaia no hoi, o ka aina o ka poe Hebera Kinohi 40: 15, no ka mea oia ka inoa o kekahi kupuna o Aberahama.

O Palesetine kekahi inoa o ia aina. He inoa Helene ia. Oia ka inoa nui i keia manawa.

NIELE NO KA PALAPALA AINA 3.

Owai na waoakua ma ka hema o Kanaana?
 Heha ka mea ma ke komohana?
 E kuhikuhi i ka aina o ko Pilisetia poe?
 Mahea ko Moaba? Ko Midiana?
 Mahea ko Amona-poe?
 Owai na mauna ma ka hikina o ka aina?
 E kuhikuhi i ka aina o Toba?
 Mahea kahi i noho ai ka poe Gesuri?
 A o ka poe Maakatite?
 Mahea o Damaseko?
 Mahea ka muliwai o Parepara?
 A o Abana no hoi?
 Mahea o Mauna Lebanona?
 Pehea ke kahe ana o na wai Lebanona, a komo iloko o ke aha?
 Owai na ohana elua ma ka akau o ka aina, a ma ke komohana o Ioredane? Owai ka ohana ma ka hikina o Ioredane?
 Mahea na wai o Meroma?
 E kuhikuhi i ke kulanakauhale o Dana?
 Mahea ka puu, kiekie o Basana?
 E kuhikuhi ia Aregoba?
 Owai ke kai mawaena o Zebulona a me Manasse o aku o Ioredane?
 Mahea o mauna Tabora?
 Mailaila aku, mahea ka mauna Karemela?
 Mahea o Megido? O Enedora hoi?

Owai na ohana e pili ana i ke kai nui, oia ke Kaiwaenahonua?
 Mahea na mauna Gileboa?
 O na mauna o Giliada kekahi?
 E kuhikuhi ia Ramota Giliada?
 Pehea ke kahe ana o ka muliwai o Iaboka?
 Mahea o Sekema?
 E kuhikuhi ia Mauna Ebalā?
 Ia mauna Gerezima kekahi?
 Mahea o Betela?
 Mailaila aku, mahea o Ierusalemā?
 Mai Ierusalemā aku, mahea o Rama?
 O Gibeona? O Lakisa?
 O Betelehema? O Apeka?
 O ke kahawai o Kiderona?
 Owai na ohana e pili ana i ke kai make?
 Owai na ohana ma ka hikina o Ioredane?
 Mahea na mauna Abarima?
 Mahea o Nebo? O Pisega?
 Pehea ke kahe ana o ka muliwai o Arenona?
 Mahea o Hesibona?
 Pehea ke kahe ana o ka muliwai o Soreka?
 E kuhikuhi ia Heberona?
 Mailaila aku mahea o Gerara?
 O Debira? O Hazora? O Beereseba?
 O Zikelaga? O Horema?
 Ma ka latitu hea o Ierusalemā?
 Ma ka lonitu hea?
 Mawaena o na degere latitu hea o Palesetina?

NO IUDEA I KA WA O IESU KRISTO.

Ua oleloia ma Luka 3: 1. Okoa ka maehele ana o ka aina i ka wa kahiko, a okoa ka maehele ana i ka wa o Iesu. I kona hiki ana mai ua maeheleia ka aina i elima wale no okana, mencei, O Iudaia, O Samaria, a o Galilaia ma ke komahana, o Ioredane. A o Perea ma ka hikina, a o Idumia ma ka hema o Iuda. Ua maehele no hoi ia keia mau okana nui, i mau okana uuku iho penei. O Galilaia, i-elua okana; o Galilaia luna, a o Galilaia lalo kekahi. O Perea hoi, i elima okana, a pela aku no. E nana i ka Palapala aina.

NA-NIELE NO KA PALAPALA AINA 4.

Ma' ke kīhi hea o ka aina o Turo a me Siona?

Mahea o Turo? o Poinikia?

E kuhikuhi ia Kaisareia Pilipi?

Ekuhikuhi ia Gahilaia no na kanaka e?

Mahea o Terakoniti? O Ituria hoi?

Mahea o Kaperonauma? o Kana?

Owai na kulapakauhale ma ka hīkina o ke kai o Tiberia?

Owai ma ka hīkina hema?

Mahea ka aina o ka poe Gadarene?

O Naina, ua kokohe ia i ka mauna hea?

Mai Naina aku, mahea o Nazereta?

Pehea ka muliwai o Kisona?

Ua komo ia iloko o ke aha?

Mahea Kaisareia? O Samaria?

E kuhikuhi ia Sekema?

Mahea ka punawai o Iakoba?

Mahea na mauna o Eperaima?

E kuhikuhi ia Ierusalem?

Malaila aku, mahea o Ieriko? O Luda?

O Arematia? O Tekoa?

E kuhikuhi i ke aupuni o Arekelau? Mahea o Heberona?

Mahea o Beereseba?

O Zoara?

KA AINA O MORIA A ME IERUSALEMA.

O Ierusalemā kahiko, ua kukuluia maluna o na puu eha, a mawaena o keia mau puu he mau awawa mamua; i keia manawa, aneane e pau lakou i ka hoopihiaia. O Ziona ka puu nui o lakou eha, aia no ia ma ka aoao komohana hema o ke kulanakauhale. No ke kaulana o keia puu, ua kapa pīnepine ia ke kulanakauhale a pau mamuli ona, o Ziona. Halelu 76: 2. 102: 13. Isaia 4: 3. O Akera ka inoa o ka lua o ia mau puu, aia no ma ka aoao hīkina akau o ke kulanakauhale. Maluna o ia puu, ua kukuluia ka pakaua e Anetioka. Ma ka hema o Akera, aia ke kolu o ia mau puu, o Moria ka inoa. He awawa mamua mawaena o keia mau puu. Aka, ua hoopihiaia ia wahi e Sinoua Makabesa: a ua hoohiolo ia e ia ka pakana o Anetioka: a ua eli ia ka piko o ka puu o Akera a haahan ike ia, i ole i oi aku kona kiekie maluna o Moria kahi i kukuluia ka luakini o Iehova. O Bezeta ka ha o na puu malaila. Aia ia ma ka akau o Moria. Ua kukulu ia e Ageripa ka moopuna a Herode ka nui.

Ua paa o Ierusalemā i ka pa. Ua oleloia e kolu no pa. Aole ma ka aoao hema o Ziona, no ka mea, he pali maoli malaila. He unikumamalu puka komo iloko o Ierusalemā. Aia ko lakou mau inoa ma ka palapala a Nehemia.

He kulanakauhale kahiko loa o Ierusalemā. I ka wa i hele ku e ka poe mamo a Iseraēla i ko Kanaana poe, ua noho alii malaila o Adonibezeke. Na Iosua i pepehi ia ia, a haawi aku ia wahi na ka ohana a Beniamina. Iosu 13: 28. Aole nae i komo ka poe mamo a Beniamina iloko olaila, no ia mea, ua hele ku e ka luda poe, a hoopio ia wahi. Lunakanawai 1 3. Aole nae i lilo loa i kulanakauhale ia lakou a hiki i ka wa o Davida alaila, ua lilo. 2 Samuela 2: 2—8. Mahope, ua noho o Davida, malaila a make ia. Ua kukuluia ka luakini o Iehova malaila e Solomona. I kona manawa, he mea e ka nani o Ierusalemā, aka i kona make ana, ua emi loa ia. I ke alii ana o Amasia, ua lanakila o Iehoasa ke alii o ka Iseraēla maluna ona, ua hana ino ia i ka luakini, a me ka hale alii a lawe pio aku ia i kekahi poe Iudaia. 2 Na Lii 14: 11—13. I ke au o Iehoiakima, hele ku e mai o Nebukaneza ia ia, lilo ke kulanakauhale iloko o kona lima a lawe pio aku la ia i ke Lii, a me ka nui o kanaka o ka aina i Babulona, 2 Na Lii 24: 11—15. Hooolo o Nebukaneza ia Zedekia i alii malalo iho ona, aka i ko Zedekia ae ana mamuli o ka manao o ke Alii o Aigupita, hoi hope mai o Nebukaneza, a puhi i ke kulanakauhale i ke alii.

A hala na makahiki he kanahiku, a i ka wa i lilo o Babulona i apana o ko Peresia aupuni, ua ae aku o Kuro i ka poe Iudaio e hoi hou mai i ko lakou aina, a e kukulu i ko lakou luakini a me ke kulanakauhale. Ua kakau ia ka

moolelo no ka lakou hana ana, ma ka palapala a Ezera a me Nehemia. Aka, ao le liliu ka pomaikai o ia kulanakauhale. Ua hoopopilikia pīnepine ia e na enemi. I kekahi manawa, ua lilo ia i ke Alii o Aigupita; a i kekahi manawa, i ke Lii o Suria; a mahope iho, ua lilo i ke Lii nui o Roma, he kanaono makahiki mauua o Iesu. I ka makahiki o ka Haku 70. Ua luku loa ko Ierusalemā poe ia Tito, a ua puhiia ka luakini, a me ke kulanakauhale i ke ahi. Makahiki o ka Haku 136, ua kukulu hou ia o Ierusalemā a Aeliu Aderiana ke Lii nui o Roma. Makahiki o ka Haku 615, ua lilo keia kulanakauhale i ke Lii o Peresia, a M. H. 635, ua lilo ia Omera ke Lii o Arabia. Poino loa keia kulanakauhale mai ia manawa mai. Ua haule ia iloko o na lima o ko Aigupita poe, a iloko o na lima o ko Arabia poe, a iloko o na lima o ka poe Kristiano i kekahi manawa. E kolu haneri makahiki mauua aku nei, ua lilo o Ierusalemā i ko Tureke poe aia lakou no ia i keia wa e noho nei kakou.

NIELE NO KA PALAPALA AINA. 5

Ma ka okana hea o Ierusalemā?
Pehea ke kahawai o Kederona?
Mahea ke kulanakauhale o Emausa?
E kuhikuhi i ka mauna Oliveta?
Mahea ka waoikua o Betaveia?
Na mauna o Betela?
Na awawa o Gia?
E kuhikuhi ia Anzota?
I ka puu o Eperuma kekahi?
Mai Ierusalemā aku, mahea o Mizepa?
O Rekema? O Betepage? O Betania?
Mahea ke awawa o Anzlona?
E kuhikuhi ia Getesemane?
I ke kua o Abesaloma? i ka hale kupapau o Lazaro?
Ma ka aoao hea o Ierusalemā kapuu o Ziona?

O Moria? O Bezeta?
Mahea ka puu o Gareha? O Kalevari?
E kuhikuhi i ka mauna o Gihona?
A o ke awawa o Gihona kekahi?
Nawai Gihona no hoi? Mahea?
Ma ka aoao hea o Ierusalemā o Gehena, oia ke awawa o Hinoma?
A o Akeledama, oia ke kua koko?
E kuhikuhi ia Geba? ia Baalaporazima?
O ka muliwai o Soreka?
O ke awawa o na'lii?
Mai Ierusalemā aku, mahea o Rama?
Mahea ka halekupapau o Rahela?
E kuhikuhi ia Betelelema? Mahea ka waoikua o Inda?
E kuhikuhi i ka luakini?
Na mahina ai o na Lii?
Mahea ke awawa o Iehospata?

Ua oleloia, aia no e noho ana ma Ierusalemā i keia manawa he umikumamaono tausani kanaka. O ko Tureke poe ka nui paha. O ko Arabia poe kekahi; o ka poe Iudaio; ko Helene poe; ko Suria poe hoi, a me ko na aina e he nui wale. He poe ilihune loa ka nui o lakou. Eia na mea kuai nui ia malaila, o na kea, a me na mea e ae e pili ana i ka hoomana a ka poe mamuli o ka pope. Eia kekahi mea e waiwai ai kolaila, o ka hele nui ana o kanaka malaila e makaikai, o ka poe Kristiano a me ka poe Mahometa. Ua hele ka poe Kristiano e nana i ka hale i kapaia, "*Ku hale kupapau Hemolele.*" Malaila no nae ka poe Mahometa i ko lakou hoi hou ana mai Meka aku. Ilihune loa ka poe Iudaio malaila. Hele nui mai lakou i ko lakou wa elemakule, mai na aina kahiki mai, e make ma ko lakou kulanakauhale aloha, a e kanuia ma ke awawa o Iehospata.

No ko Paulo hele ana e hoolaha aku i ka ewanelio a Iesu Kristo.

O ka mea makemake e ike maopopo i ke ano o Paulo, a me kana hana nui e pono ai, a e ola'i na kanaka, he pono ia e heluhelu nui ma ka palapala Oihana. Mahope iho o kona halawai pu ana nie ka Haku, i kona hele ana i Damaseko e luku loa i ko Iesu poe, he mea e kona aloha i kona Haku. He mea e kona ikaika ma ka Iesu hana, ma ke kukulu ana i kona aupuni, a ma ka

imi i na mea e pakele ai na kanaka i ka make. Ua hele aku ia a puni na aina i ikeia, ia manawa. Ua hana ia me kona mau lima. Ua hoomanawanui ia i ka ino. Aole paupauaho a hiki i kona make ana. Aole paha kanaka e ae me Paulo i ikeia ma ka honua. Aole mea e ae i hoohuli i na kanaka ma ka pono, ma kona hai ana i ka olelo a ke Akua a mā ke kakau ana i na palapala na na ekalesia a ka Haku.

Ua manaoia, i ke au o Nero, ua okiia ke poo o Paulo ma Roma, aole nae i maopopo lea ia.

Pono e nana ma ka palapala aina i akaka ka hele ana o Paulo a i ikeia na aina kahi i haina 'ku ka olelo a ka Haku ia manawa.

NA NIELE O KA PALAPALA AINA 6.

- Mai Ieruselema aku, mahea o Damaseko?
O Anetioka? O Tareso i Pisidia?
Ma ka moku hea o Papo a me Salami?
E kuhikuhi i ke kai o Kilikia?
Malaila aku mahea o Lusetera, a me Derebe?
O Ikonio kekahi?
Mai Derebe aku mahea o Perege, a me Atalia?
Ua pili o Karia, a me Lukia, a me Pamepulia i ke kai hea?
Pehea o Poneto, a me Papelagonia, a me Bitunia, ua pili i ke kai hea?
Mahea o Teroasa, o Musia, a o Ludia?
Mahea o Galatia, o Kapadokia, a me Perugia?
E kuhikuhi i na kulanakauhale ehiku, kahi i kukulua'i na ekalesia ehiku i oleloia ma ka palapala Hoikeana, e hoomaka ana ma Epeso?
Mahea o Mileto, kahi i waiho ia o Teropimo, "e mai ana"?
Mailaila aku mahea o Kolosa?
Mahea o Teroasa, a me Aso?
E kuhikuhi ia Patemosa?
Iloko o ke kai hea ia?
Mahea o Kenido?
Ka moku puni o Kiou, mahea ia?
- O Mitelene hoi mahea? O Lesebo?
Mahea o Samoterake?
Apolonia? Pilipi hoi? O Nikopale?
Mahea ka aina o Beotia?
Owai kona kulanakauhale nui?
Owai ka aina puni ma ka hikina akau o Beotia?
Mai Beotia aku, mahea o Akcia?
A o Tesali kekahi?
Owai ke kulanakauhale o Tesali?
Mai Tesali aku, mahea o Makedonia?
Owai na kulanakauhale kaulanana ma Makedonia?
Mai Makedonia aku, mahea o Epiro?
Owai kona kulanakauhale nui?
Mahea o Helene?
E kuhikuhi ia Korineto? ia Kerekere?
Mahea ka aina puni o Kerete?
Owai kona mau kulanakauhale?
Mai Kerete aku, mahea o Rode?
O Kelaude kekahi?
Mahea o Melite? O Surakausa?
Pehea ko Paulo hele ana mai Melite aku a hiki i Roma?
E kuhikuhi ia Regio? Puteoli?
O Apio-poro? Teriotabereni? Roma?

HE OLELO HOAKAKA NO KO PAULO HELE ANA MAI IERUSALEMA AKU.

1. Hele i Ieruselema, mailaila i Damaseko, mailaila aku i Arabia.
2. Mai Ieruselema aku i Tareso, a hoi mai i Anetioka, alaila i Ieruselema.
3. Mai Ieruselema aku i Anetioka ma Suria; alaila holo aku ia i Kupro, a me Anetioka ma Pisidia, a hoi hou i Anetioka ma Suria a hiki hou i Ieruselema.
4. Mai Ieruselema aku i Anetioka ma Suria, mailaila aku, hele ia ma Asia Uuku, Makedonia, Helene, a hoi aku i Ieruselema ma Kaisareia.
5. Mai Ieruselema aku i Anetioka ma Suria, a mawaena o Kapadokia, Galatia, Perugia, Ludia, a me Makedonia; a hoi hou i Ieruselema, ma Turo a me Kaisareia.
6. Mai Kaisareia aku, holo ia i Kerete, i Surakausa, a mailaila aku i Roma.

NA NIELE HOU.

- Mai Ieruselema aku, mahea o Damaseko?
Mahea o Arabia?
Mai Ieruselema aku, mahea o Turo?
O Kaisareia? O Azoto? O Iopa?
E kuhikuhi ia Anetioka ma Suria?
Mahea ke kai o Kilikia?
A o ke kai o Pamepulia?
Mahea ke kai o Adaria?
E kuhikuhi ia Beroia?
- Heaha ka mea i kaulana ai ko Beroia poe i ka wa kahiko?
Mai Ieruselema aku, mahea o Aigupita?
Mahea o Libia? O Kurene?
Ehia ko Paulo hele ana i oleloia ma ka ke Akua olelo?
E hoakaka mai i ka mua?
Pehea ka lua? ke kolu? ka ha? ka lima? ke ono?
Mahea kona make ana? I ke alii ana owai?
Pehea kona make ana?

1000

KULANAKAUHALE O IERUSALEMA

INDA O NA HELU

- 1 Hale o Iovopa
- 2 Hale oia, Ahina
- 3 Hale o, Aachaka
- 4 Hale oia, Acherda
- 5 Hale oia, Ehuo
- 6 Hale oia, Lalo
- 7 Hale oia, La
- 8 Hale oia, Acherda
- 9 Hale oia, Acherda
- 10 Hale oia, Acherda
- 11 Hale oia, Acherda
- 12 Hale oia, Acherda
- 13 Hale oia, Acherda
- 14 Hale oia, Acherda
- 15 Hale oia, Acherda
- 16 Hale oia, Acherda
- 17 Hale oia, Acherda
- 18 Hale oia, Acherda
- 19 Hale oia, Acherda
- 20 Hale oia, Acherda
- 21 Hale oia, Acherda
- 22 Hale oia, Acherda
- 23 Hale oia, Acherda
- 24 Hale oia, Acherda
- 25 Hale oia, Acherda
- 26 Hale oia, Acherda
- 27 Hale oia, Acherda
- 28 Hale oia, Acherda
- 29 Hale oia, Acherda
- 30 Hale oia, Acherda
- 31 Hale oia, Acherda
- 32 Hale oia, Acherda

- 33 Hale oia, Acherda
- 34 Hale oia, Acherda
- 35 Hale oia, Acherda

Andrews, I

8246.